

NAUJAUSIOS TENDENCIJOS FLORISTIKOS SRITYJE

Dana Žemaitaitienė

*Kauno kolegija, Technologijų ir kraštotvarkos fakulteto, Želdinių ir agrotechnologijų katedra,
Pramonės pr. 22, 50387Kaunas, el paštas: dana.zemaitaitiene@go.kauko.lt*

Recenzentas doc. dr. Romualdas Misius, Kauno kolegija

Anotacija

Straipsnyje apžvelgiamanekomercinės paskirties floristiniai darbai 2010 - 2015 metų laikotarpyje eksponuoti Lietuvos renginiuose, parodose bei analizuojama naudoti šiuolaikiniai floristinių kompozicijų struktūriniai elementai, įvertinamos floristinės technikos bei atskleidžiamos naujos tendencijos floristikos srityje.

Raktiniai žodžiai: flower arranging secrets, Lietuvos nacionalinė floristų asociacija, floristikos tendencijos

Įvadas

Gėlių komponavimo menas – floristika Lietuvoje yra gana jauna taikomojo meno šaka, tačiau populiarė, perspektyvi ir patraukli. Norint išlikti konkurencingu gėlių komponavimo sferoje būtina žinoti ir mokėti kūrybiškai pritaikyti komponuojamus elementus, priimti įdomesnius jų panaudojimo sprendimus, netradicines komponavimo technikas, tarpusavio derinimo būdus. Tokie sprendimai praplečia floristinių kompozicijų panaudojimo ribas, sustiprina jų dekoratyvumą, suteikia išskirtinumą bei pranašumą, išryškina individualumą.

Lietuvoje nuo pagonybės laikų augalai darė svarbią įtaką to laikmečio žmonių pasaulėžiūrai. Apie tai byloja nemažai senovinių papročių. Mūsų dienas šis menas pasiekė daug kartų pakitęs, įgavęs naujų prasmų, tačiau nepraradęs savo svarbiausios paskirties – teikti estetinį pasigėrėjimą, šventinę nuotaiką, džiaugsmą (Purvinienė, 2004). Ypatingas pagyvėjimas, susidomėjimas floristikos menu vyko apie 1995 metus, kai susiklostė tiesioginiai ryšiai su Vakarų Europos šalimis. Floristika įgauna naujas tendencijas ir išraiškos formas. Sukuriama Lietuvos floristų asociacija, kuri rūpinasi narių kvalifikacija, visuomenės švietimu, tarptautinių ryšių plėtojimu. Organizuojami nekomercinės paskirties profesionalūs floristikos renginiai – parodos bei parodos – konkursai (Misius, 2003). Viena iš populiariausių tai „Žiemos puokštė“ Vilniuje, vėliau nuo 1999 –ųjų metų Kaune organizuojamos parodos: „Įkvėpimo diena“, dar vėliau „Įkvėpimo naktys“ ir kitos brandžių bei jaunųjų floristų parodos. Lietuvoje vyksta nemažai floristikos renginių, tačiau naujesnes floristines tendencijas įmanoma aptikti vos keliuose periodiniuose leidiniuose. Profesionalūs meno kritikai šią meno rūšį kol kas aplenkia.

Tyrimo tikslas: apžvelgti ir įvertinti nekomercinės paskirties floristinius darbus 2010 - 2015 metų laikotarpyje eksponuotus Lietuvos floristiniuose renginiuose ir parodose.

Tyrimo uždaviniai: išanalizuoti šiuolaikinius floristinių kompozicijų struktūrinius elementus, nustatyti dažniausiai naudojamą floristines technikas ir atskleisti naujas tendencijas floristikos srityje.

Tyrimo objektas: floristinės kompozicijos.

Metodika

Šiuolaikiniame modernizacijos, industrializacijos, naujų technologijų gyvenimo kontekste floristikos menas atlieka svarbų vaidmenį. Iš jo galime semtis grožio, išminties, mokytis estetikos, ieškoti naujų formų, išraiškos priemonių, kuriomis galime reikšti savo mintis ir jausmus. Yra domėjimasis šia taikomojo meno šaka, tačiau jo ištakos ir raida, šiuolaikinės tendencijos yra mažai nagrinėjamos. Tyrimo temai atskleisti naudojama tematinės literatūros analizė, stebėjimo bei floristinių darbų lyginamosios analizės metodai, darbų fotofiksacija. Analizuojama 2010 – 2013 metų „Žiemos puokščių“, paskutiniųjų metų „Įkvėpimo naktų“, parodos „Floristika 2012“, kuri vyko Kauno miesto dramos teatre, floristinės kompozicijos.

Rezultatai

Nekomercinės paskirties floristinių darbų bei jų viešinimo tikslas yra populiarinti floristiką, profesionaliai ir estetiškai pateikti visuomenei kūrybinius sumanymus, fantazijos galimybes, tobulinti floristų meistriskumą, supažindinti su moderniomis medžiagomis, naudojamais aksesuarais, darbo technologijomis bei reklamuotis. Dalyvaujantys pripažinti meistrai užsieniečiai turi galimybę pademonstruoti savo šalies floristikos mokyklos stilių, savąjį estetinį suvokimą.

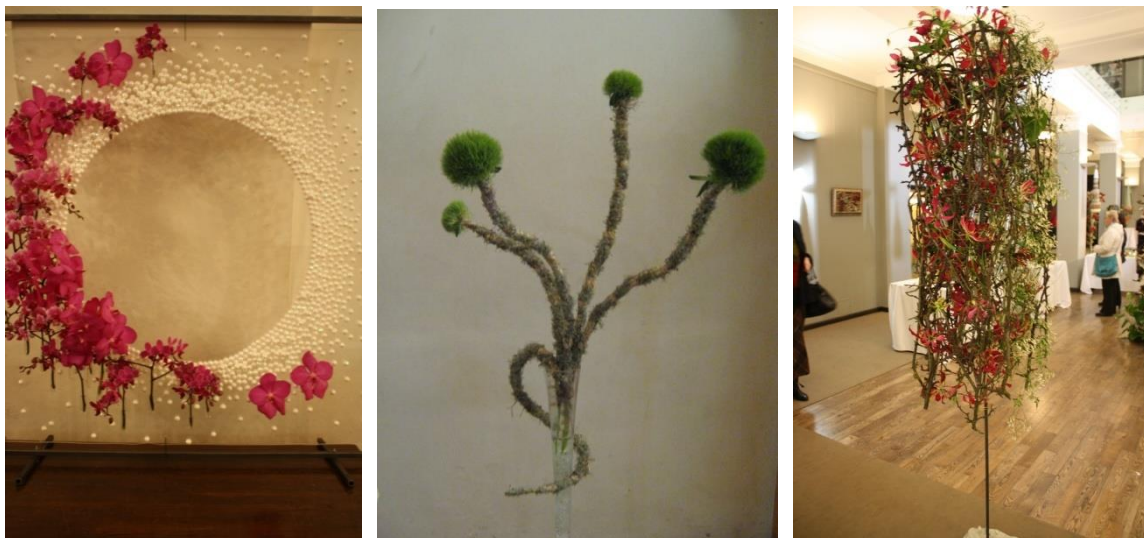
Nekomercinės paskirties augalų kompozicijos yra objektai (erdviniai karkasai, daiktai), rečiau puokštės. Jų struktūros elementai yra augalai, indai ar karkasai, tvirtinimo medžiagos ir įvairios kilmės aksesuarai. Šveicarų floristas Peter Hess pastebėjo, kad pasaulio floristika yra daugialypė ir margaspalvė, savita ir nepakartojama, kadangi atspindi skirtingų tautų kultūrų tradicijas. Šiuo laikotarpiu ji pamažu praranda savitumą, susiniveliuoja, nes visą pasaulį baigia „užkariauti“ olandiški augalai. Kiekviena tauta turi nuo seno susiklosčiusias gėlių komponavimo tradicijas, skirtingą požiūrį į augalus. Lietuviams, kaip šiauriečių tautai, kiekvienas išsiskleidęs žiedas yra džiaugsmas, o kartais net kūrybinio įkvėpimo simbolis. Kadangi augalinė medžiaga turi savo „charakterį“, tai nekomercinės paskirties fitokompozicijose įvairiu metų laiku naudojama tam laikotarpiui charakteringa augalinė medžiaga rūšiniu, spalviniu, faktūriniu atžvilgiais (Xaake, 2010). Augalų asortimentas, naudojamas nekomercinės paskirties fitokompozicijose, yra įprastinis, pagrindinai eksportuojamas iš Olandijos. Floristai stengiasi parodyti augalų „naują veidą“, parodyti augalą taip, kaip niekas lig šiol į jį nežiūrėjo, kartais net keisti jo stereotipinį vaizdą t.y. augalų formą (1 lentelė).

1 lentelė: Kitoks augalo pritaikymas kompozicijose
Table : Different plant use in compositions

Augalų fitokompozicija <i>Plant composition</i>	Pastabos <i>Notes</i>
	Egzotinis lapas tampa kaip objektas, kurio gyslų raštas atkartojamas, paryškinamas dekoruojant.

	Spalvingosios alstremerijos (<i>Alstroemeria psittacina</i> Lehm.) žiedlapiai suklijuoti ant pasirinktos formos sudaro visiškai kitą struktūrą bei faktūrą.
	Tikrojo gvazdiko (<i>Dianthus caryophyllus</i> L) žiedlapiai derinami su plunksnomis sudaro „minkštą“, žemišką faktūrą.
	Tikrojo gvazdiko (<i>Dianthus caryophyllus</i> L.) stiebai sudalinami per tarpubambkius ir įterpiami juvelyriniai elementai. Visa tai suteikia augalui kitą formą bei panaudojimo prasmę. Augalų stiebai tampa svarbiais kompozicijos elementais

Floristai mielai naudoja egzotinius augalus ar neįprastus žiedynus (1 pav.). Jų formos, spalvos, tinkamai įkomponuotos tarp kitų kompozicijos elementų pritraukia dėmesį, sukuria tam tikrą kompozicijos charakterį, išskirtinumą.

1 pav. Naudojami egzotiniai augalai, tokie kaip orchidėja falenopsis (*Phalaenopsis* sp.), šiurpinis gvazdikas 'Green Trick' (*Dianthus barbatus* 'Green Trick'), puošnioji glorioza (*Gloriosa superba* L.).
Fig 1. Exotik plants used phalaenopsis, dianthus barbatus'Green Trick',Gloriosa superba.

Kompozicijose taip pat naudojamos egzotiškosios protėjos (*Protea* sp.), gluosniapolis balkšvis (*Leucadendron salignum* P. J. Bergius), **raudonasis gaismis** (*Leucospermum*

cordifolium Fourc.), snapuotasis bangminys (*Heliconia rostrata* Ruiz & Pavon), *amazoninis* *grakštuolis* (*Eucharis amazonica* Back.), meileniai (*Hippeastrum* sp.), paukštpienės (*Ornithogalum* sp.) orchidėjos cimbidis (*Cymbidium* sp.), dendrobis (*Dendrobium* sp.), elegantiški ir kartu santūrūs raibuolės (*Paphiopedilum* sp.) žiedai (Maree, 2010). Pastaruoju laikotarpiu originalu orchidėjas komponuoti su atviromis šaknimis, jas tinkamai paruošus ir pritvirtinus prie pagrindo (2 pav.).

2 pav. Kompozicija su falenopsisiais atviromis šaknimis
 Fig 2. Composition of falianopsis orchid with visible roots

Lietuvos floristai naudoja ir mūsų krašto gamtines medžiagas. Buvo pastebėta, kad įvairiose kompozicijų struktūrinėse dalyse nemažai naudojama sumedėjusių lauko bei darželio augalų (2 lentelė).

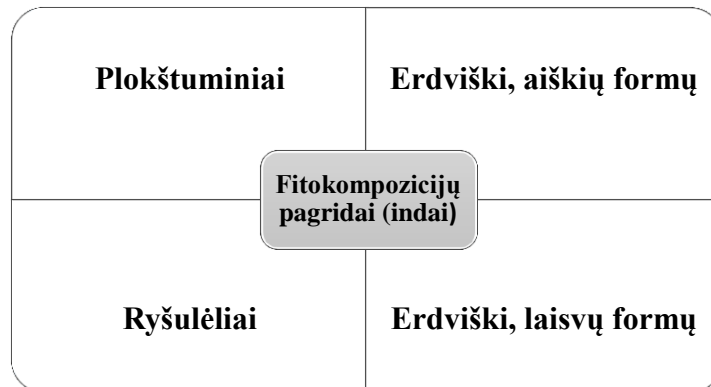
2 lentelė: Naudoti kompozicijose sumedėję lauko žoliniai bei darželio augalai (Navasaitis, 2004; Vaidelys, 2008)

Table 2: Ligneous wild and garden plants used in plant compositions (Navasaitis, 2004; Vaidelys, 2008)

Pavadinimas Name	Dažniausiai naudojamos augalo dalys Commonly used plant parts
Sumedėję augalai	
Amerikinis žilakrūmis <i>Elaeagnus argentea</i> Pursh	Lapai
Baltoji eglė <i>Picea glauca</i> (Moench) Voss	Kankorėžiai
Baltoji tuopa <i>Populus alba</i> L.	Lapai
Baltoji sedula <i>Cornus alba</i> L.	Belapės šakos
Dviskiautis ginkmedis <i>Ginkgo biloba</i> L.	Lapai
Gebenė lipikė <i>Hedera helix</i> L.	Lapai, stiebai
Karpotasis beržas <i>Betula pendula</i> Roth.	Šakos, lapai, žievė
Kėnis <i>Abies</i> sp.	Šakos
Paprasoji pušis <i>Pinus sylvestris</i>	Kankorėžiai, žievė
Paprastasis bukas <i>Fagus sylvatica</i> L.	Lapai, vaisynai
Paprastasis klevas <i>Acer platanoides</i> L.	Lapai, žiedynai, vaisynai
Penkialapis vynvytis <i>Parthenocissus quinquefolia</i> (L.) Planch.	Stiebai
Raudonasis ąžuolas <i>Quercus rubra</i> L.	Lapai, gilės
Šilinis viržis <i>Calluna vulgaris</i> (L.) Hull.	Šakelės su lapais ir žiedais
Šviesioji hortenzija <i>Hydrangea arborescens</i> L.	Žiedynai
Žoliniai augalai	
Ankstyvasis šalpusnis <i>Tussilago farfara</i> L.	Lapai
Bijūnas <i>Paeonia</i> sp.	Žiedai
Jurginas <i>Dahlia</i> sp.	Žiedai
Siauralapis švendras <i>Typha angustifolia</i> L.	Lapai
Paprastasis kukurūzas <i>Zea mays</i> L.	Burbuolės dangiamieji lapai
Vilnotoji notra <i>Stachys byzantina</i> K. Koch	Lapai

Indų, objektų pagrindų paskirtis nekomerciniuose floristiniuose darbuose yra įprastinė – sudaryti tinkamas augalams egzistencines sąlygas ir atlikti bazinę (įtvirtinimo) bei

kompozicinę funkcijas (Misius, 2003). Pastebėta, kad tirtuose floristiniuose darbuose dažnai augalų kompozicija susivienija su pagrindu ir sudaro vieną visumą. Jų buvo įvairių formų (3 pav.).

3 pav. Fitokompozicijų pagrindų (indų) įvairovė
Fig 3. Composition base and container variety

Pagrindai augalų kompozicijoms - objektams sudaromi iš labai įvairių pagalbinių medžiagų, naudojant natūralias gamtines ir sintetines medžiagas. Jos tarpusavyje taip pat derinamos, mišinamos, klijuojamos, tvirtinamos ir kt. Iš pirmo žvilgsnio kartais sunku nusakyti jų kilmę bei naudotą darbo technologiją, kuri yra floristo atlikta ir plačiai visuomenei nesuprantama. Keletas pavyzdžių pateikta 3 lentelėje.

3 lentelė: Indų ir pagrindų įvairovė
Table 3: Container and base variety

Indai ir pagrindai su kompozicijomis <i>Containers and bases for compositions</i>	Pastabos <i>Notes</i>
	<p>Stilizuotas indas susuktas ir surištas iš šakelių. Jis turi aiškią formą.</p>
	<p>Laisvos formos erdvinis pintas iš popieriumi padengtos vielos karkasas.</p>

		<p>Iš kartono susukti ryšulėliai, sugrupuoti tam tikra dydžių seka ir forma tuo pačiu yra ir indai augalams.</p>
		<p>Indas pagamintas iš papje mašės masės.</p>
		<p>Trys karkasai atlikti iš metalo elementų ir medžio smulkių lentelių, sustatytų ne vienoje linijoje, sudaro erdvinę kompoziciją.</p>
		<p>Vielinis tinklas kaip pagrindas, perpintas augaline medžiaga.</p>
		<p>Fitokompozicija - objektas, kur stalo pagrindas gali būti suformuotas iš polistireninio putplasčio, jį apklįjuojant popieriumi</p>

Kaip tvirtinimo priemonės yra naudojama viela, apsukta popieriumi arba teipu, paprasta viela, raffija, virvės, virvelės, juostelės, tvirtinimo dirželiai, spaustukai ir kt. Jautresni drėgmės stygiui augalai ant įvairių pagrindų išdėstomi juos merkiant į megintuvėlius, kolbas,

dekoratyvius buteliukus, lėkštelės, parafino indus, dedant į vynuoges ar kabinant augalus „aukštyn kojomis“ ir tinkamai išnaudojant jų morfologines savybes (4 pav.).

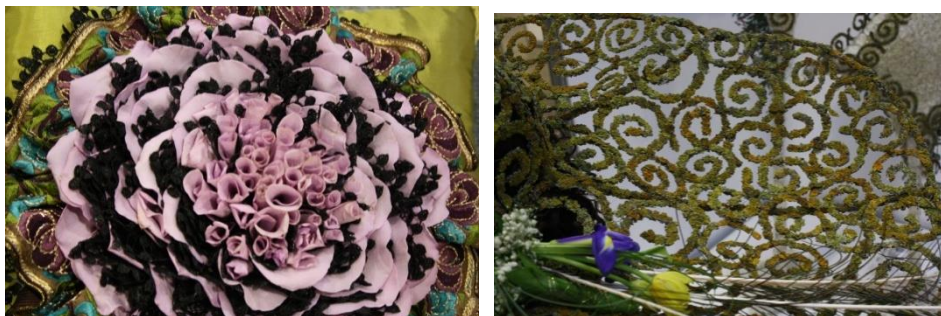

4 pav. Aprūpinimas drėgme dedant gvazdikus (*Dianthus sp.*) į vynuogę bei meilėnius (*Hippeastrum sp.*) komponuojant žemyn žiedynais, o į tuščiaavidurius stiebus pilant vandenį.

Fig 4. Moisture supply when composing dianthus sp. using grapes and hippeastrum flowers upside down and using hollow stems to as water containers.

Mažiau jautrūs augalai komponuojami tik užparafinavus augalo stiebų galus. Užpildanti kai kurių floristinių objektų augalinė medžiaga naudojama jau išdžiūvusi ar palaiapsniui kompozicijose natūraliai džiūstanti. Floristiniai darbai su šviežiai skinta augaline medžiaga yra gana trumpalaikiai, tačiau paliekantys didelį įspūdį. Jų laikinumas jaudina ir suteikia jiems stipresnę emocinį krūvį, leidžiantį suvokti gamtos trapumą ir meninę vertę.

Nekomerciniai floristiniai darbai išsiskiria ypatingu atlikimo kruopštumu, nes įdedama daug rankų darbo kuriant atskirus elementus (5 pav.).

5 pav. Juvelyrinius dirbinius primenantys darbai: puokštė ir skrybėlaitės fragmentas

Fig 5. Compositions resembling jewelry: bouquet (left), hat section (right)

Aksesuarai augalų kompozicijose pabrėžia jos originalumą, išskirtinumą, suteikia šventinę nuotaiką bei sezoniškumą. Darbuose drąsiai, išradingai ir kūrybingai naudojami įvairios kilmės aksesuarai.

Floristinė technika - tai darbo būdai su augaline, pagalbine medžiaga, jos išvaizdos keitimas. Pastaruoju metu į augalus, kompozicijų pagrindus, aksesuarus žiūrima ne kaip į atskirus struktūrinius elementus, bet kaip į linijų, plokštumų ir tūrių, spalvų ir formų, faktūros ir reljefiškumo bendrą visumą (Žemaitaitienė, 2008). Floristinės technikos atrandamos įvairių kitų meno rūšių, amatų technologijose. Įkvėpimo šaltiniu, netikėtais sprendimais, neribotos fantazijos proveržiu tampa tautiniai ir etnografiniai elementai, rankdarbiai ir kt. (4 lentelė).

4 lentelė: Naujesnės naudotos floristikos technikos
Table 4: New floristics techniques

Floristinis darbas <i>Composition</i>	Floristikos technika <i>Technique</i>
	Grupavimas ir sluoksniavimas
	Pynimas
	Reljefo ir faktūrų žaismas su ta pačia augaline medžiaga įjungiant žiedus
	Lankstymas ir sluoksniavimas
	Skirtingų floristinių skrituliukų apskimas augaline medžiaga ir sujungimas

	<p>Žievių gabalėlių tvirtinimas suveriant specialiu būdu</p>
	<p>Siuvimas ir sluoksniavimas</p>
	<p>Siuvimas kryželiu</p>
	<p>Pynimas, sukimas, vėrimas</p>
	<p>Apsukimas – floristiniai „dredai“</p>

	Skiautinio siuvimo imitacija
	Audimas. Tarp vertikalijų juostelių horizontaliai komponuojama augalinė medžiaga.

Augalus transformuojant ir tvirtinant, gaunama tam tikra nauja struktūra, kuri nepanaši į pradinį elementą. Transformavimo ir grupavimo dėka gaunamas naujas vaizdinys.

Išvados

1. Skirtingu metų laiku naudojama tam laikotarpiui charakteringa augalinė medžiaga rūšiniu, spalviniu, faktūriniu atžvilgiais įvertinant užmanymo idėją, floristo meistriškumą. Naudojami tiek atvežtiniai, tiek mūsų krašto augalai stengiantis išryškinti, pritaikyti jų morfologines - dekoratyvines savybes. Augalai, jų tvirtinimas, fitokompozicijų pagrindai ir indai sudaro vieną visumą, kuri skiriasi savo formomis. Floristai naudoja netradicines medžiagas, atlikimo technologijas sukuriant intriga, paslaptingumą, originalumą. Neįprastais aksesuarais sustiprinama fitokompozicijos nuotaika, charakteris. Floristai, nekomercinėse fitokompozicijose naudodami daug rankų darbo, išreiškia savo kruopštumą, sumanumą ir profesionalumą.
2. Floristikos technikos atrandamos įvairių kitų meno rūšių, amatų technologijose. Jų išpildymas ir „švarumas“ priklauso nuo kūrėjo profesionalumo, augalų ir gamtos pažinimo bei neribotos fantazijos ir drąsos eksperimentuoti. Tiriamose kompozicijose vyrauja augalinės medžiagos grupavimas siuvant, veriant, sluoksniuojant pramainiui, susukant, lankstant, pinant ir kt. Originalus augalų transformavimas kuria linijų, plokštumų ir tūrių, spalvų ir formų, faktūros ir reljefiškumo naujus vaizdinius.
3. Neįprastų floristinių technikų panaudojimas, netikėtų spalvų, faktūrų, formų derinių kūrimas, originalus augalų transformavimas, emocinės intrigos, paslaptingumo, originalumo siekimas panaudojant daug rankų darbo nubrėžia gaires naujoms tendencijoms šalies floristikos srityje.

Literatūra

1. Kalvaitytė-Purvinienė Nijolė. 2004. Apeigos ir floristika: mokymo priemonė. Vilnius.
2. Maree Johannes; van Wyk Ben- Erik. 2010. Cut Flower of the world. London.
3. Misius Romualdas. 2003. Gėlių komponavimo pagrindai: mokymo priemonė. Vilnius.
4. Navasaitis Mindaugas. 2004. Dendrologija. Vilnius.
5. Vaidelys Jonas; MISIŪNAS Donatas. 2008. Dekoratyviųjų žolinių augalų sortimentas Lietuvos želdynams: mokymo priemonė. Mastaičiai.
6. Žemaitaitienė Dana; MISIUS Romualdas. 2008. Žiedas prie žiedo: gėlių komponavimo teorija ir praktika. Vilnius.
7. Хааке Карл-Михаэль. 2010. Основы флористического мастерства: основы композиции и техника в 870 иллюстрациях. Москва.
8. Žemaitaitienė Dana. Nuotraukos iš asmeninio albumo. 2010 – 2015 metų.

NEW TRENDS IN FLORISTICS

Dana Žemaitaitienė

Kauno kolegija/University of Applied Sciences, Technology and Landscaping faculty
Pramonės str.22, Kaunas, 50387, Lithuania
e-mail: dana.zemaitaitiene@go.kauko.lt

Peer reviewer: doc.dr. Romualdas Misius, Kauno Kolegija/ University of Applied Sciences

Summary

The paper reviews non-commercial floristics works displayed in Lithuanian expositions and events for the period of 2010 – 2015, analyzes modern composition structural elements, evaluates emerging floristics techniques and trends.

Key words: flower arranging secrets, cut flower, floral trends